

מסורת הש"ס

(א) [נעיל קמח:] (ב) ערכין.
נדה מד, (ג) וינחיתו גגא,
(ד) [לאחר עטלס:] (ה) [נעיל
ובן יום אחד].

גליון הש"ס

נבואה ולימא ליה דאמר
לבשתלד. פי' בריך קדושין
דף רנ"ג ע"ב דף השני:
תוב' ד"ה נוחל בו' אג"י
דשמואל סובר ב"ר"ש. ממה
לי' ה' פסוקו ינחא דהא
שמואל ס"ל ביצמות דלרנן
דרי' אין לו גנים אכלס
בגביל המשפחה הרי דס"ל
דעמא דרנן דעובר לת
ליה ויחי. אלא דשמואל
ד"ל המזהר לעובר קנה
היטו דפ"ל דהלכה כמי
ודלמאמרן דהוא ביצמות דזו
ס"ל קמח וא"כ ממעטין
דנה דקמח בירשא דבן יום
אחד פוסל אכל עובר לא
דלמא ככונ דרי' ממלא
ס"ל למחיי דעובר לא
ליה ויחי. א"כ אין ההזקה
לקומת הש"ס בן יום אחד
אין אכל עובר לא דהא דלמא
דלמא ככונ דרי' ממלא ס"ל דלח
והיה לעובר וע"כ: בא"ד
והקנה נכסיו לאחרי'.

מוסף רש"י

ירושלמי הבאה באחריה
שאני, ויש לה נח למפס
אכל להקנות לו ארס לא קנה
(דע"ל קמח). נוחל ומנחיל.
אם נפלה לו ירושה בן יום
וכן ביום מת ממנו לקרוביו
מחיי (שכ"ב ז). אמר רב
ששת. הרי נחל ומנחיל
לכא לאוקמוה נכסיו א"כ,
דאי נמי לא חליד יחי
חו ימי קרוביו נכסו א"כ
היכל דלח גינס, אלא נוחל
בנכסיו האם. אם מתה זו
ביום ואפילו חיה מתה ביום
נחל נכסו אמו ומנחיל
ממנו לאחיו מחיי שאני
אמו, דלח לאו הוה חו ימי
לה קרוביה אלא אחין נפל
הוה וא"כ בן נחל (שם)
דכן נחל את אמו אכל האם
איה קרובה את בנה וכל
שקן קרובה האם שאין נחל
אחיו, דכתיב ונפחתם לית
אבותם, משפחת אמו איה
קרובה משפחה (נדה זב).
אבל עובר לא. אם מתה
קרוביו אין נחל להנחיל את

מוסף תוספות

א. ואמרין עלה התם
וכי' דפוסל בעברי אביו
מלאכול בתרומה. רמב"ן.
ב. [ו]אפי' בירושלמי
הבאה מאחיה. שם.
ג. [ד]כל זמן שלא נולד
העובר וזכה הקרבן
לירושתו כהן ואוכלים
בגו. ר"ש שם. ד. דכל
הולדות מוצא זכרים
ומחצה נקבות ומיעוט
פסולות. ר"ן. ה. ואי
שפיר וכו' [ו]לא לא
מרישא דבן יום אחד
פוסל, דאיכא לאוקמא
בשתי נשים וכו'. תוס'
ימותו פו. ו. דהוה פסולות מיעוטא. רמב"ן. ז. וקאמר עובר לא משום דלא קנה. מוס' נדה מד.

עין משפט נר מצוה

יד א' טוש"ע חור"מ סי' רי
ספיק' א' ועי' בהגהות
מ"י פ"ב מ"ה מ"ה סי'
ח:
ב' מ"י פ"ב מהלכות
זכיה ומתנה ה' י' סמג
עשין פ"ב טוש"ע חור"מ סי'
ערה ספיק' ל:
ב' מ"י פ"א מהלכות
נחלות הלכה י' עשין
בהגהות ומנח"מ משנה סמג
עשין ס' טור וט"ע חור"מ
סי' רעו ספיק' א' ונכד' אלמס
פ"ק מ' דמנח"מ דף ר"א:
י' ד' שם נכס' א' ונכד'
אלמס נכס' א'.

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ולימא ליה
רב הונא וכו' ולא אוקמה
לכשתלד:

רבינו גרשום

ומקט' ואכתי לוקים
ליה לסיפא בעובר ואיכא
דאמר לכשתלד אשתו. כל
מה שחלד יטול דמשמע
לכשתלד דכבר לדה יטול
שוב יוכיח בו ולא עשוי
ראמיא לא תירצה רב הונא
הכי שחלד דמנח"מ. ומנח"מ
רב הונא נמי סבירא ליה
א"כ אמר לכשתלד לא
קנה כיון דהיה קנין בכמה
קודם שיבא לעולם ומשום
הכי אמר משנתנו איני
יורע נמי שווא: מנא אמינא
לה. דהמזכה לעובר לא
קנה: או שאתו מעוברת
חייבין להחזיר הכל. אפי' כ'
דאיתא לא בא עובר לאחרי'
העולם יקנה בנכסיו אביו
אלמא המזכה לעובר קנה:
מי שהחזיק בשניה. לאחר
זמן לו בן קנה משום
בנכסיו הגר הרי קן כמדרב
מי שהחזיק בהן זכה:
אמר אביו. לעולם בעלמא
המזכה לעובר לא קנה
המזכה משום הכי בראשונה
לא קנה דנחלה הבאה
ליה לעובר מאחיה אביו.
דוכה בה דירוש' הוא: רבא
אמר. לעולם בעלמא המזכה
לעובר לא קנה והכא אביו
החזיק בראשונה לא קנה
משום דמקריא כשהחזיק
בהן חזקה רעועה הואי
דרפיה הוה מרפי ברייתו
דלא הוה יורע א"כ אית
ליה בן או לא להכי מי
בשנים כשדיר.
ודאי שאין לו בן החזיק:
מאי בינייהו. לכו אביו לרבא
בנכסיו בין למר בין למר
עובר לא קנה והיה סביר
מי שהחזיק בשניה קנה
בראשונה לא קנה: איכא
בינייהו. דאיתו שהחזיק
בשניה שטעו בו בבנו שמת
החזיק בנכסיו ודריין לא
היה מת ואחר כך מת ובא
אחרי' לאחר שהחזיק אלו
ותפשו בנכסיו קודם שמת
רעועה היתה ורפיה היתה
מרפיה ברייתו אפי' דשוב
מת קני בתרי. ובחזקה
שניה פלגי בן אביו ובין
רבא בחזקה בראשונה
לרביי הכל חייבין להחזיר
הואיל ששטעו שיש לו בן
או שאתו מעוברת: ת"ש.

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

קמב.

בן יום אחד נוחל ומנח"ל אב"ע עובר לא אמר רב ששת ב'ו'. הקשה
רבינו אפרים דלפרוך ליה מרישא דהך משנה דקמח ירשא דפרק
יולא דופן (נדה דף מד: ושם) בן יום אחד מאכלי בתרומה ופוסל מן
התרומה דוקא בן יום אחד אכל עובר לא אכלת המזכה לעובר
לא קנה^א וקשיא לרב ששת דהשתא לא
מ"ל לשנוי דמנח"מ אסיפא ועוד קשה
לר"י על הניא דיואל דופן דקאמר
התם מאי איריא בן יום אחד אפי'
עובר נמי פוסל ואמר רב ששת הכא
בכהן שיש לו שתי נשים אחת גרושה
ואחת שאינה גרושה ויש לו בנים
משאינה גרושה וכן א' אחד מהגרושה
דפוסל בעבדי אצוי מלאכול בתרומה
ולאפוקי מדר' יוסי דאמר עובר נמי
פוסל קמ"ל בן יום אחד אין אכל
עובר לא ולמה לי למנקט ב' נשים
לוקמה בלשה אחת גרושה ויש לו בן
ממנה דוקא בן יום אחד פוסל אכל
עובר לא ואכלי העבדים בשביל כל
המשפחה כולה לרנן דר' יוסי
דלמרינן ביצמות דפרק אלמנה (דף
סו. ושם)^ב וגראה לר"י דעבר רב ששת
לרנן דר' יוסי נמי עובר אית ליה
זכיה וטעמא דעובר אצוי פוסל משום
דסמוך מיעוטא דמפילות למחצה
דנקבות^ג והוה להו זכרים מיעוטא
ולמיעוטא לא חיישין דמחיי רבי יוסי
ולהכי אוקי ההם בכהן שיש לו שתי
נשים ויש לו בנים משאינה גרושה
דכיון דיש לו בנים לא פוסל עובר אפי'.

דיש לו זכיה דלא חיישין למיעוטא דזכרים דכפרישית^ד אכל אין לו
בנים פוסל עובר גם לרנן דלית ליה זכיה דצין הוא וזכר צין היא
נקבה הרי הן שלה^ה ופלגי רב ששת אשמואל דאמר דפרק אלמנה (שם)
לרנן אוכלין בשביל כל המשפחה דקסר שמואל דלרנן לית ליה זכיה
לעובר והשתא ינחא הא דקאמר לעיל רב ששת מנא אמינא לה דתניא
גר שמת כו' ולא דמי דהך ברייתא כר' יוסי דרנן נמי לא פלגי אלא
דלא חיישי למיעוטא דכפרישית ואם תאמר לעיל דאמר החזיק בשניה
קנה בראשונה לא קנה אחרי' לא קנה המזחיק בראשונה כיון דלסוף
הפילה דהא דפרק אלמנה (שם דף סו. ושם) למרינן דזכרים
הוי מיעוטא משום מיעוטא דמפילות ואו לעובר שטעו להיות נפל
חלק בעבדים וי"ל דהתם תלינן שמה כבר בשעת אכילת העבדים
מת העובר בצטון ולית ליה זכיה:

נוחל בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב. מימה דמה עלה על
דעת המקשה דהא ע"כ ר"ך לומר דמנח"מ רב ששת
נוחל בנכסיו האם דלי לאו הכי תקשה ליה דלחיים אי צעו מיניה
לירתו אי צעו מנאזה לירתו דהכי דייק דפרק יולא דופן וי"ל
דולאי ידע המקשה שפיר דנוחל בנכסיו האם קאמר אלא שיהיה
סובר דהיא מיימא ברישא^ו ורב ששת משני דהוא מיימא ברישא
ולא הו"ך רב ששת לומר נוחל בנכסיו האם אלא לפי שלא פירש
המקשה מפרש לה רב ששת וצ"ק דערינן (דף ו. ושם) דפרק
לשמואל מרב ששת דאמר דהוא מיימא ברישא הוה מ"ל למימר
דשמואל סובר כמו מקשה דהא דהיא מיימא ברישא^ז אפי' דשמואל
סובר כרב ששת דאמר המזכה לעובר קנה בצמון מ"מ אין
ר"ך לתרן כרב ששת דיכול לתרן כמר בריה דרב יוסף שאין
ממעט בחלק בכורה אלא דניחא ליה להעמיד שמואל כרב ששת ועוד
י"ל דמטיקא כ"ר דנוחל בנכסיו האב וכונן שלא היה לו אלא העובר
לכד^ח והקנה נכסיו לאחרים אם לא ירשנו זה וקמני דדוקא בן יום
אחד נוחל מאציו כדי להנחיל ליורשין מאציו אכל עובר לא וה"ג
הוה מ"ל לשנוי דפרק יולא דופן (נדה דף מד. ושם) א"כ י"ל דהמקשה
סבר כמר בריה דרב יוסף לומר שממעט בחלק בכורה בלא דרשה
דוילדו לו דדוקא בן יום אחד ממעט בכורה אכל עובר לא:
דהוא

הוא מ"ל לשנוי דפרק יולא דופן (נדה דף מד. ושם) א"כ י"ל דהמקשה
סבר כמר בריה דרב יוסף לומר שממעט בחלק בכורה בלא דרשה
דוילדו לו דדוקא בן יום אחד ממעט בכורה אכל עובר לא:
דהוא

אי מוכה לעובר קנה א' לא קנה: תינוק בן יום אחד נוחל. מומן של אבותיו ומנח"ל דהרי הוא כגדול לכל יורשיו: אבל עובר לא. אינו
נוחל ומנח"ל וקשיא לרב ששת. אמר ר' רב ששת לעולם קנה והכא מנח"מ הכי מיפרשא בן יום אחד נוחל בנכסיו האב לחלחיל מומן

ווימא (ב). רב הונא מנח"מ דאמר אם תלד אשתי וזכר תנו ליה
מנה לכשתלד דלא זכי ליה כלום עד שיוולד ואין זה מוכה לעובר
דלמרינן לעיל [קמח:] דלא קנה. ומשני רב הונא דאמר איני יודע מי שגלה
ולא אוקמה כשתלד לטעמיה דאמר רב הונא אף המזכה לעובר
זכה^א דאמר לכשתלד כלומר נכסי
להאי דמיעברא לכשיוולד לא קנה
דכיון דבשעת הקנאה עובר הוא ואינו
יכול לזכות לא יקנה לכשיוולד ע"י
אמירה דאמר לכשתלד: לשפסול
קנה. אפי' דפליג ר"י בהמוכר פירות
דקל לחזירו^ב דאמר אף משבאו לעולם
יכול לחזור בו דאין אדם מקנה דבר
שלא בא לעולם הכא גבי עובר מודי
דחשיב ליה כישנו בעולם וגם הנכסים
שנתנו לו הרי הן בעולם אלא שר"ך
למקן לשנוי ולומר נכסי להאי עובר
לכשתלד דלא ראוי לקנות לגמרי:
ובצו. החזיקו. כל איש ואיש מה
שמצא צונו איש לו: חייב להחזיר.
כיון דאשמו מעוברת עובר יורש הוי.
אלמא המזכה לעובר קנה: או
ספיקא אשמו. וחזרו ישראל והחזיקו
בנכסיו: החזיק בשניה. אחר שמת
הבן או העובר קנה דהשתא ליה
עוד שום יורש: בראשונה לא קנה.
דלגלגא מילתא שהיה לו בן או עובר
ואפי' דסוף סוף מת העובר בצטון
ולא יאל לאחיר העולם כיושר גמור
חשיב ליה ומרע לחזקת מחזיק
בראשונה. אלמא עובר יורש כרב ששת:

ורבא אמר. לעולם אימא לך לא שגא המזכה לעובר לא שגא
ירושא הבאה מאחיה לא קנה כלל ושאינה התם גבי המחזיק בראשונה
האי דלא קנה לאו משום עובר הוא דהא אין עובר יורש אלא
מעיקרא כשהחזיקו רפויי מרפייין בידיהו כשמת הגר ובצו נכסיו
והחזיקו לא נתכוונו להחזיק לגמרי דהא מספקא להו אם יש לו
יורשין אם לאו כמו שהוכיח סופו על מחלתו ששמעו לבסוף שהיה
לו בן או אשתו מעוברת ושמה לא תפיל ולכן לא היא חזקתו חזקה
א"כ חזרו והחזיקו אחר מיתת הבן והעובר והעולם אימא לך עובר
אינו יורש וגם המזכה לו לא קנה: מאי צנייטו. צין לא צין
לרבא חזקת בראשונה לאו כלום היא מה לי משום דעובר יורש לא צין
מה לי משום דרפויי מרפייא לרבא מאי נפקא לן מינה: איכא צנייטו
צעני. אמנם כן ר"ך לפרש איכא צנייטו צין אצי לרבא ככה"ג גר
שמת ובצו ישראל נכסיו והחזיקו ואח"כ שמעו שאשמו מעוברת
ושמעו אחרי כן שמת העובר ועדיין היו מוחזקין א"כ שהחזיקו אחר
ששמעו צו שמת ולא היה מת כששמעו אלא אח"כ מת לא צין דאמר
עובר יורש משום דהוא ירושה הבאה מאחיה המוחזקים בראשונה
קודם מיתת עובר לא החזיקו אלא מחזיקי אחר מיתתו ולרבא דמלי
טעמא ברפויי המחזיקים בראשונה ששמעו צו שמת הוא חזקתן חזקה
ואפי' שגודע לבסוף שעדיין לא מת מ"מ לא מרפיה צדיהם כיון
ששמעו צו שמת והעובר לא יאל לאחיר העולם ולא זכה לירש דלרבא
אינו יורש עד שיאל לאחרי' והמחזיק בשניה אחר מיתת
העובר לא הוי חזקתן חזקה. כן נראה צעני ועיקר: לשון קרנה איכא
צנייטו ששמעו צו שמת. העובר ואח"כ החזיקו והוא לא מת אלא
אח"כ מת ובאו אחרי' להחזיק לרבא חזקתו בראשונה לא מרפיה שרי
שמעו שמת ונתכוונו להחזיק לגמרי וקנו דסוף סוף העובר לא יאל
לאחיר העולם ולא יירש מידי ולא צין אחרונים כ"פ. דתנן במס'

נדה בפ' יולא דופן (דף מד: ושם) תינוק בן יום אחד נוחל מאציו מנח"ל למאן לאחין מן
האב אחין אי צעו מיניה לירתו אי צעו מאציהם לירתו ומאי נפקא
לן מיניה בהאי תינוק אפי' כי לא בא לעולם היתה ירושה נופלת לפני
אלו האחין: ומשנינן אמר רב ששת נוחל בנכסיו האם להנחיל לאחין
מן האב. דמיניה קא ירתי כגון רחל שילדה את יוסף ומתה רחל שגדל

ומנח"ל לראובן ושמעון בני עקב שהן אחיו מאציו דמיניה דיוסף ירתי ולא מרחל ששרי אינה אמה הכי איתא במסכת נדה [שם]. והכא הכי
הוא דפרקינן תא שמע צנייטו בן יום אחד נוחל ומנח"ל בן יום אחד אין עובר לא אכלת עובר אינו יורש ירושה דממילא
וכל שכן דהמזכה לעובר לא קנה וקשיא לרב ששת ומשני א"ר ששת נוחל כו' והאי צנייטא במסכת נדה [שם] איתיה משום קושיא אחריתי דכפרישית
לעיל. וגראה צעני דהכי גרסינן האמר רב ששת נוחל בנכסיו האם כו' הלכך כיון דההוא יומא דלחיליד מתה אמו משום הכי דייקין דוקא
בן יום אחד שגודל ואלא לאחיר העולם ואח"כ מתה אמו ואח"כ מת הוא והוריש לאחיו מן האב אכל עובר לא אינו יכול לירש אמו בעודנו בצטונה

(א) נראה דעמ' דמי' דהיא דהפילה א"כ מודה אפי' דלמפרע לא ה' בר ירושה שאל ה' עומד להוילד והלכך אומם שהחזיק ביום א' קנו.